

Fortsatt fra side 7

menneskene. Ja, maten er jo alltid det tilbakevendende temaet, og ofte når en spør om hva de spiser så svarer de «Mba'eve» — ingen ting, men de levde jo så noe måtte de jo selvsagt spise, og det var stort sett ris, bønner, masi, mandioka i storemengder, av og til kjøtt. De er jo stadig på jakt, og iblant får de et villsvin, eller et beltedy, jordrotte, firfirsle, eller noe annet godt, og da blir det straks hyggeligere rundgryta. Men arbeidet på åkeren er jo det som tar mest tid, og de dyrker som regel 2—3 hektar. Ettersom en ikke kan bruke hvert jordstykke mere enn 3—5 år, må de hvert år rydde nytt, og det skjer ved at de med øks og machete hugger ned det de klarer (ikke store trær) og lar det tørke, og ut på vinteren — i juli — setter de fyr på skogen, og ut i august prepareres jorda med hakker, og en sår når vårregnet begynner å komme. Dette ryddingsarbeid gjør mennene, mens kvinnene deltar i endel plantingsarbeid, samt ugress-luking; rensking og høsting. Ellers så er det bare kvinnene som henter vann, og iblant må de gå langt for å få tak i det. Likeså er det barekvinnene som vakser klær, og ofte må de langt avsted for å finne elver med vann.

TRADISJONER OG RELIGION

Et hvert folk har sitt identitetsgrunnlag, og slik er det selvsagt også for guarani-indianerne. For en utledning kan det være vanskelig å få skikkelig førstehånds kjennskap til hva de egentlig mener om livets mange spørsmål. Det er sagt at guarani-indianerne både er stolte og skamfulle over sin kultur. Derfor vil de ofte heller fortelle f.eks. den katolske kirkes lære om f.eks. skapelsen. Men noe har en fått tak i, delvis via litteratur, og delvis via kontakt direkte med de indianerne som vi arbeider sammen med. Men ofte kan det være vanskelig å skille mellom ekte guarani-tro og katolsk tro. Ettersom det bare fins mutlige overlevninger, så kan innholdet variere endel fra stamme til stamme, men i hovedtrekk har guarani-indianerne denne fortellingen om opphavet til alt:

«Vi vet at for at denne jord skal eksistere, så måtte en være vår far. Vår Store Far er han som er vår far. Han kom fra vest, og kom til denne jord, og dro mot øst.» Det fortelles videre hvordan Vår Store Far planla denne jord, og satte den på en krysset stokk (Yvyra Yoasa). Men Vår Store Far var ikke alene. Sammen med ham var Vår Far Som Vet. På en eler annen måte fant disse to en kvinne under en lerkrukke, og hun ble med barn. På grunn av diverse uovernstimmelser mellom disse torømte baretts far, Vår Sore Far og kvinnen måtte dra avgårde alene for å finne ham. På veien «spurte» hun stadig

Her har Land-Roveren bragt oss nesten helt til huset.

sitt foster — som var Kuarahy, solen eller solens eier) — om veien. Under vei så ber fosteret moren om å plukke en spesiell frukt, og idet hun gjør det, blir hun stukket av et insekt, og moren blir da sint, og slår fosteret via magen. Etter dette «sier» fostere alltid feil når moren spør om veien, og tilslutt blir moren fanget av Anag — en slags djevel —, og blir drept for å spises. Også fosteret var tildelt denne skjebne, men det lykkedes ikke å drepe det hverken ved slag, ild, vann og disse djevlene forsto da at dette fosteret var noe spesielt. Historien er lang og til dels komplisert, og forteller hvordan dette fosteret vokste opp og ble den voksne Kuarahy. Av morens ben dannet Kuarahy Yasy — månen, eller eieren til månen — og videre dannet disse to alt det skapte på jorden. Det fortelles f.eks. at Kuarahy endag fikk lyst på noe søtt, og da skapte han sukkerrøret, og spiste dette. Ysay syntes det var svært så godt, og ville også skape noe lignende. Men Ysay var aldri så flink som Kuarahy, og da han prøvde, ble det en slange, og siden har menneskene vært plaget med de. Ellers så tror guarani-indianerne på en uødelig sjel. Jordelivet blir forstått som en prøve som sjelen må gjennomleve for å renses, og etter døden må sjelen passere noe som ligner sjelsilden: virkelig mørke, kvasse steiner, svære avgrunner osv. Men noen som behersker de rituelle dansene, kan komme direkte til paradiset, eller «jorden uten vondt», som de kaller stedet. De tror at dette stedet ligger i øst, på den andre siden av den store sjø, og det har i tidenes løp blitt registrert hele grupper på leting etter paradiset. De forteller også at gudene engang vil ødelegge jorden med alle den sinnbyggede, og at det ikke vil bli laget noe nytt etterpå.

Mye av deres religiøse tro kommer spesielt til uttrykk i de regelmessige festene. De forandrer karakter alt etter årstidene. Ofte er det stor-samlinger, og da forsøkes å orne diverse problemer, men ofte er det også konsumering av alkohol, og

da kan oppgjørene bli vel voldsomme. Ellers så danses rituelle danser, det synges spesielle bønne-sanger, og spilles på enkle «tre-instrumenter». Med noen få års mellomrom blir det holdt spesielle innvielses fester for guttebarna i 11—14 årsalderen. Etter en lang innføring blir barna sjenket med en spesiell drikk til de er drukne, og så lages det et hull i underleppen og det blir da det spesielle tegnet for pay-tavytera indianerne (som fins rundt Eben-Ezer)

Forøvrig så domineres disse festene av s.k. shamen, en mann eller kvinne som fungerer som en slags prest og medisinmann. Disse shaman har ofte stor makt, og folket kommer oftest til dem med sine problemer. De bruker dels sang, dans og besværgelser, og dels diverse planter og avkok for å behandle de syke.

Et særlig problem er paye vai — besettelse. De mener da at en eller annen har makt til å besette et annet menneske. Arsakssammenhengen kan være nokså uklar, og alle er svært redd for å beskult for å ha besatt et menneske. Straffen kan være svært hard. Svært ofte ble f.eks. tuberkolose kalt for besettelse, og resultatet var alltid døden, og de sa alltid at den var uungåelig. Men moderne behandling beviste jo ofte at dette ikke var tilfelle. Men alltid ved sykdom lå denne tanke på lur, og frykten kunne gi meget sterke utslag.

Disse guarani-indianerne har nå skrumpet inn til en liten minoritet på noen få tusen individer, og stadig så innskrenker også deres jaktmarker og dermed det tradisjonelle livsgrunnlaget. I tillegg må de alene bekjempe sin håpløse kamp for å nå fullkommenhet. Derfor tror vi at vi har en dobbelt oppgave blant disse mennerker: å hjelpe dem til å forstå og oppleve sannheten at Jesus kom ned til vår jord for å frelse oss og tilby oss sin nåde. Og likeså hjelpe dem i den vanskelige omveltningssfase som indianerne er inne i.

R.L.

Fortsatt fra side 3

lavere på landet hvor det er svært dårlig legedekning. Barne-dødeligheten er ca. 85 promille. Det fins ca. 4000 senger på sykehus (i Norge mere enn 65.000 med mindre sykkelighet) og de fleste av disse er i hovedstanden Asuncion med vel 500.000 innbyggere. Det fins ca. 1500 leger, og 2200 sykepleiere, og mere enn 70 % av disse er i hovedstaden. For folk flest fins det ingen syketrygdordning, men dog er det i de fleste litt større steder et «Centro de Salud» (Helsestasjon) som ofte har noen sengeplasser, kanskje en lege, ev. en sykepleier eller jordmor. På disse stedene betales bare noen få kroner for vanlig konsultasjon, mens en fødsel koster ca. 120 kroner en blindtarmopr. ca 400 kr og for de fleste kan selv dette bli dyrt, da det er nokså vanskelig å spare sammen noe penger. I tillegg kommer medisinerne, og de er som kjent ofte svært dyre. De statsansatte er som oftest tilknyttet en trygdeordning som gir mer hjelp under sykdom. Forøvrig er det fritt salg av de fleste medikamenter, men fattigdommen gjør at missbruket blir noe begrenset. Forøvrig dominerer sykdomsbildet av feilernæring, anemier, innvollsormer, diverse infeksjons-sykdommer, deriblant tuberkulose, samt hele skalaen av sykdommer som er kjent her i Europa. Tidligere var jo malariaen nokså plagsom, men staten har fått bukt med denne ved hjelp av et intensivt prosjekt (Senepa) og nå skal det startes en kampanje mot leishmaniosis (ligner spedalshet) samt at det pågår en kampanje mot tuberkulose. Dog er oppgaven enorm, og midlene minimale.

Det helsearbeidet som PYM driver, er underlagt et departement for indianersaker, ettersom det vesentlig gjelder arbeid blant indianerne.

SKOLE

Det er obligatorisk skolegang, men likevel er det mange som ikke begynner på skole p.g.a. lang skolevei, dårlig økonomi eller kulturelle årsaker (indianerne). PYM har folkeskole både i Paso del Indio og Eben-Ezer (Yby-Yau). Mange slutter etter 3 år. Et annet problem er at skolen bruker spansk, og de fleste barna (spesielt på landet) snakker bare guarani, og må derfor lære seg et nytt språk. Ellers drives det en ganske utstrakt voksenopplæring. Det fins et universitet med diverse fakulteter (også medisinst) endel høyskoler og to sykepleierskoler.

RELIGION

Staten bekjenner seg til den katolske tro, men det er full religionsfrihet. Den katolske kirke — og spesielt folketroen — har tatt opp i seg mange elementer fra de indianske religioner, og bruker de

samme begreper for Gud som guarani-indianerne. Likeså er jomfru Maria og helgendyrkelsen svært sentral. Det tidligere anstrengte forholdet mellom protestanter og katolikere er nå mindre fremtredende, og den katolske kirke har tatt i bruk mye av sangen og andre elementer fra de evangeliske. Likeså er det en viss karismatisk bevegelse blant deler av katolikkerne. Det fins ca. 20.000 protestanter i landet.

Fortsatt fra side 4

baptistkirken, mennonittmenigheten, pinsevevnenne og bibelselskapet og det ble delt ut svært mange bibeldeler. Her i Asuncion har vi «Evangeliesentret» som ledes av Inge Bjørnevold, og der lages det programmer til flere lokale radiostasjoner. Likeså lages og utsendes brevkurs. Der fins kassetter med prekener, evangelisk sang o.l.

Omtrent 30 mil fra hovedstaden, og østover ligger den etter hvert så viktige byen **Presidente Stroessner**, med en raskt voksende befolkning. Like i nærheten bygges det et av verdens største kraftanlegg — Itaipu. Det forsøkes nå å få fotfeste for en pinsemenighet og det er Leonardo Alderete som har tatt opp arbeid der.

I nord finner vi Indianerkolonien Eben-Ezer i landsbyen Yby-Yau. Her er det nå som nevnt annet sted satt opp endel bygninger, og det administreres en koloni på ca. 1000 hektar. På ganske få år har vi her opplevet en ganske fin vekst av menigheten, og det fins nå ca. 35 medlemmer, og er både mestisere (paraguayare) brasilianere og indianere, og det ser ut til å fungere fint.

I **Pedro Joan Aballero** på grensen til Brasil fins det flere pinsemenigheter og retninger. Filadelfia har sine røtter i norsk misjon, og de ledes nå av Marco Moragas. Han har hver lørdag andakt på lokalradioen. En stor del av arbeidet finansieres med norske misjonsmidler: Der er nå omkring 40 medlemmer.

Lenger nordover langs den Brasilianske grense ligger **Bella Vista**. Det var jo der Bergljot Norheim var på 1950 tallet. Nå har en innfødt evangelist tatt opp arbeid der med støtte fra Norge.

I tillegg til nevnte steder fins det pinseforsamlinger i Oñepcion, Encarnacion, San Bautista og flere andre steder, og disse ledes av nasjonale brødre. Alle menighetene som har tilknytning til norsk pinse-misjon er blitt registrert i fellesskap som «Iglesia Filadelfia del Paraguay», men meningen er at etterhvert som de enkelte blir selvstendig og selvunderholdende skal hver registreres selvstendig. Pr. idag teller menigheten i Paraguay ca. 250 medlemmer.

Et håp for fremtiden er at det kunne bli større enhet mellom de ulike pinsemenighetene, slik at vi kunne stå sterkere i kampen om evangeliseringen i landet. Et annet skrikende behov er en større utgytelse av den Hellige And, og at Gud får utruste flere av de nasjonale til innsats på de store og modne høstmarkene.

Fortsatt fra side 5

Anna Strømsrud, Kjell-Arne Johansen og Joel Bogado

fantes så mange indianere bare to mil fra byen. Nå ba han oss så inderlig å komme også til dem. Det var så veldig mye syke der.

Tvil og mismot som nettopp hadde villet bestorme meg, ble jagd vekk, og lovsangen fylte mitt hjerte. Det var noen som hadde bruk for oss. noen som ønsket at vi måtte besøke dem. Å, så sendte Gud ingen ringere enn selve overhøvdningen for å oppsøke oss. Det ble en veldig oppmuntring for meg. Først hadde han gått over to mil for å komme til byen, og siden hadde han gått gate etter gate og spurt etter misjonærene inntil han fant oss.

Vi bestemte en dag for å besøke dem, og det var et gripende syn som møtte oss første gang vi kom til Consuelo'y. Høvdningen hadde samlet masse indianere rundt hytta si, og der satt de og ventet på oss. Vi fikk hjelpe mange syke. Da sykebehandlingen var over, ba vi om å få ha et lite møte der, og det fikk vi. Milton, som selv er indianer, fortalte dem enkelt om Jesus. Siden lærte han dem et par små kor. Jeg satt der grepet og takknemlig. Finnes det noe større enn å få være med å få bringe Livets budskap til dem som aldri har hørt om Jesus?

Med høvdingen Agavito Mendoza's besøk hos oss, ble det en forandring i vårt arbeide blant indianerne. De begynte å få tillit til oss, og til flere steder ble vi bedt om å komme. Sykebehandlingene var med å bane vei for oss slik at vi også kunne få forkynne dem evangeliet.

Nå er det flere år siden Agavito døde. Jeg mistet en oppriktig og trofast venn når han gikk bort, og det ble et stort savn, men jeg tror jeg skal møte han igjen i himmelen. Han var den første frukt av vårt virke i Amambay.

Siden har arbeidet utvidet seg mere og mere. Indianerkolonien og misjonsstasjonen Eben-Ezer ble en realitet i 1969. Antropologene sa til meg at indianerne aldri ble å bosette seg på dette stedet. Men Gud har gjort et under, mange familier har bosatt seg i kolonien, flere er blitt frelst, og noen er døpte. Det er Guds underfulle verk. Han elsker indianerne, og derfor har han bedt oss å gå for å bringe dem dette glade budskap.

Jeg er gla og takksam at Gud betrodde meg kallet å få være med og bringe Livets ord ut til skogens folk. Det er stort å få gå i de gjerninger som Gud har lagt ferdig før verdens grunnvold ble lagt.

«Er Gud for oss, hvem er så imot oss?»

Anna Strømsrud

Hele skapningen sukker!

Som misjonær får en mere en folk flest oppleve både den åndelige og materielle nøds forferdelige innhugg i menneskenes liv. Problemene er ofte så store og uløselige, at det kan ta «pusten» fra enhver. Paulus sier i rom. 8. 19—23 at skapningen både sukker og er i smerte inntil nu, ja, ikke bare det, men også vi som dog har Andens førstegrøde, også vi sukker og stunder etter vårt legemes forløsning.

I sin karakter er verdens problem åndelig: den gjør ikke Guds vilje, elsker sitt eget, og viser dermed en ekskluderende kjærlighet. Menneskene mangler vilje til å dele med sin fattige bror, iallefall må først alle ens egne behov dekkes.

Derfor sa Jesus: Gå ut i all verden og forkynn evangeliet for all skapninger! Men denne misjonsbefaling er ikke en anbefaling, men en befaling — ordre, og ingen av Hans barn er untatt i dette «gå». De er en mobiliseringsordre som ingen kommer utenfor. Den som ikke adlyder, er desertør.

A være i Herrens hær gir mening med liv, og her er plass for alle: noen i forsyningstjenesten og noen i frontlinjen. Derfor: la oss sammen satse enda mere på å hjelpe en lidende verden, og bringe til Herren det som rettelig tilhører Ham!

Rudolf Larsen

Din gave til Filadelfiamenighetens misjonsarbeid

Filadelfiamenigheten

misj.kass. Reidun Østerkløft
Boks 263, 8001 Bodø. Postgirokonto 311 5094

BE FOR PARAGUAY!